

การศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

A Study of an Operating Result in Community Enterprise: a Case Study of Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village, Lue Subdistrict, Pathum-Ratchawongsa District, Amnat Charoen Province.

ณมน ธนินธยางกูร *

อรรวรรณ แร่ทอง **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก 2) ศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งเป็น ประธานและกรรมการ 13 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก มีสมาชิกจำนวน 53 คน โดย คณะกรรมการบริหาร 3 ชุด คือ (1) คณะกรรมการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน (2) คณะกรรมการบริการกองทุน และ (3) คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบพันธุ์ข้าว เป้าหมายเพื่อการผลิตพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน โดยมีกำลังการผลิต 30 ตัน/ปี ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนในกองทุนประมาณ 4 แสนบาท มีการจ่ายปันผลให้กับสมาชิกรายละกว่า 10,000 บาท ซึ่งที่ผ่านมาเคยได้รับรางวัลชนะเลิศศูนย์ข้าวดีเด่นแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2552 2) ผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก พบว่า ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน /ด้านสมาชิกมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณา ประเด็นพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้ และสมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน/ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

สมาชิกมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือก แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและ ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือ เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the generality operation of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village, and 2) to examine an operating results of the Rice Community Center. The samples used in this study were 53 people consisted of 13 chairmen and boards, and 40 members of the small and micro community enterprise. The research tool used in this research was a three- rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results demonstrated that 1) the generality operation of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village, there were 53 members divided into 3 groups, which were (1) Board of the Rice Community Center (2) Fund Board and (3) Quality Control Board of paddy seeds. The objective was to produce paddy seeds for the community that production capacity was 30 tons per year. Currently, there are a circulating fund around 400,000 bath and a dividend payment to each member about 10,000 baths.

* อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** นักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Moreover, it used to win the Rice Community Excellence Center Award of the nation in 2550 B.E. and 2550 B.E. 2) the operating results of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village demonstrated the mean in terms of leadership was 2.90.

When considering in each aspect, it was found that the highest mean was that the leader had disclosed the information to all members.

The mean of member aspect was 2.90.

When considering in each aspect, it was found that the highest mean was the members operated as planned and involved in every process of an operate planning. The participation aspect was 2.90.

When considering in each aspect, it was found that the highest mean was that the members had participated in making decision for the selection of board of committee, a determination of rules or regulations including group operation plan and group audit. Secondly, the members attended group meetings regularly.

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, การดำเนินงาน,

Keywords : Community enterprise, Operation

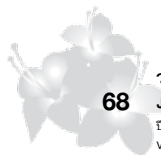
บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการ มีผลทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันการค้าในอนาคต รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานของการพัฒนาที่สำคัญของประเทศโดยให้ความสำคัญกับการสร้างเข้มแข็งและมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ

และความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชนและพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการ. คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548)

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการขนาดย่อมและขนาดเล็กของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเอง (SMCE-Small and Micro Community Enterprise) วิสาหกิจชุมชน คือกิจการที่ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการอื่น ๆ เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (อานันท์ ตะนัยศรี. 2555)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานถือเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและมีปริมาณผลผลิตข้าวสูงสุดเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งหากพิจารณาปริมาณผลผลิตข้าวปริมาณผลผลิตข้าวในปีตามประเภทข้าวในปี 2555 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผลผลิตข้าวเจ้า คิดเป็นร้อยละ 57.8 และมีสัดส่วนผลผลิตข้าวเหนียวกว่าร้อยละ 42.2 และในปัจจุบันการปลูกข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 45 % ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดในโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่แถบนี้จึงมักปลูกไว้เพื่อขาย (กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556) และตามยุทธศาสตร์ข้าว ฉบับที่ 2 ปี 2555-2559 ประเทศไทยผลิตข้าวเปลือกได้ทั้งหมด 35.58 ล้านตัน แยกเป็นผลผลิตข้าวในปี 2553/54 ปริมาณ 25.44 ล้านตัน และฤดูนาปรังปี 2554 ปริมาณ 10.14 ล้านตัน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีผลผลิตข้าวมากที่สุดและจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตข้าวมากที่สุด 1.22 ล้านตัน (กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556) ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีปริมาณการผลิตและข้าวที่มีคุณภาพสูงที่สุดและประเทศไทยสามารถเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2536) ได้อธิบายไว้ว่า ประชาชนนั้นแหละคือผู้มีความรู้เขาทำงาน

มาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยเขาทำงานอย่างมีความเฉลียวฉลาดและรู้ว่าจะตรงไหนควรทำกิจกรรมที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ และ Khamanarong (2000) ได้อธิบายว่า ประเทศไทยจะพัฒนาได้นั้นการพัฒนาได้การพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนซึ่งมากกว่า 80 % ดังนั้นเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชาวไทยในด้านของการผลิต การแปรรูปและการตลาดเป็นไปอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ เข้มแข็งและยั่งยืน มีทิศทาง การดำเนินระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวอย่างชัดเจน โดยกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายในการจัดทำยุทธศาสตร์ข้าวไทยและที่สำคัญเพื่อให้ชาวนามีรายได้ และความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตอย่างมั่นคงโดยกระทรวงพาณิชย์ได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำร่างยุทธศาสตร์หลักข้าวไทยและได้นำเสนอให้ที่ประชุมสัมมนา “ยุทธศาสตร์ข้าวไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (กรมการค้าภายใน. 2555)

บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก ซึ่งบ้านหนองลุมพุกเป็นพื้นที่ที่สามารถทำนาได้เพียงปีละ 1 ครั้ง และเมื่อว่างจากฤดูทำนาประชากรจะว่างงาน และประชากรส่วนใหญ่อยากมีรายได้เสริมก็ต้องออกไปทำงานตามหัวเมืองใหญ่ๆ และเมื่อถึงฤดูทำงานก็จะกลับมาทำนาเป็นเช่นนี้ทุกปี ประกอบกับเมื่อมีข้าวที่ผลิตออกมาเป็นจำนวนมากจนข้าวล้นตลาดทำให้ราคาตกต่ำ ด้วยเหตุนี้ นายแสนยา พิมงคล ผู้ใหญ่บ้านหนองลุมพุกได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน ประกอบกับต้องการแก้ปัญหาการขาดรายได้และต้องการพัฒนาข้าวซึ่งเป็นสินค้าหลักของชุมชนให้เพิ่มมูลค่า จึงมีการส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน และได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการผลิตข้าวที่มีคุณภาพสูงโดยอาศัยทุนที่อยู่ในชุมชนและภูมิปัญญา โดยการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวเน้น 3 ประเด็นได้แก่ 1) การใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี วิเคราะห์ดิน 2) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์และการป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการผสมผสาน 3) ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวยังทำหน้าที่ปรับปรุงพัฒนาพัฒนาพันธุ์ข้าว นอกจากนั้นยังต้องการพัฒนาพันธุ์ข้าว การอนุรักษ์พันธุ์ข้าวการคุ้มครองพันธุ์ข้าว การผลิตพันธุ์ตรวจสอบรับรองมาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าวรวมทั้งการตลาดและการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว

ดังนั้น จึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องการศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนช่วยลดปัญหาการว่างงานและการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก
2. ศึกษาศึกษาผลการการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. พื้นที่ในการดำเนินงานวิจัย

ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ สมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก จำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จำแนกได้ดังนี้

ประธานและคณะกรรมการ 13 คน

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณได้ทำการศึกษาจากผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 53 คน โดยทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งแบบสอบถามและการวัดผลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปความเป็นมาและการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการศึกษาผลการดำเนินงานด้านภาวะผู้นำ ด้านสมาชิก ด้านการมีส่วนร่วม ของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศูนย์ข้าวชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลพื้นที่ทั่วไปและเป็นการแนะนำตนเองให้ผู้นำคณะกรรมการศูนย์ได้รู้จัก

4.2 ในการเก็บข้อมูลได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้านี้ โดยการหาค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การแบ่งคะแนนเฉลี่ยเพื่อแปลผลและอธิบายตัวแปลจาก 3 คะแนนเต็ม ตั้งแต่ 1 คะแนน แบ่งเป็น 3 Scale โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย (Class Interval) จากสูตรดังนี้ (สำเร็จ จันทสุวรรณ. 2542)

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{3 - 1}{3}$$

สรุปผล

จากการศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ สรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปความเป็นมาและผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งเป็น ประธานและกรรมการ 13 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก มีสมาชิกจำนวน 53 คน โดยคณะกรรมการบริหาร 3 ชุด คือ 1) คณะกรรมการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน 2) คณะกรรมการบริการกองทุน และ 3) คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบพันธุ์ข้าว เป้าหมายเพื่อการผลิตพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน โดยมีกำลังการผลิต 30 ตัน/ปี ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนในกองทุนประมาณ 4 แสนบาท มีการจ่ายปันผลให้กับสมาชิกรายละกว่า 10,000 บาท ซึ่งปีที่ผ่านมาได้รับรางวัลชนะเลิศศูนย์ข้าวดีเด่นแห่งชาติ ในปีพ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2552

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็น

ร้อยละ 62.2 มีสถานภาพสมรส จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9

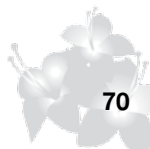
ส่วนที่ 3 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการศึกษาผลการดำเนินงานด้านภาวะผู้นำ ด้านสมาชิกด้านการมีส่วนร่วม ของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก

ตาราง 1 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านภาวะผู้นำ

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			$\bar{X}$	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี	47 (88.7)	6 (11.3)	-	2.89	.32
2. ผู้นำสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	49 (92.5)	4 (7.5)	-	2.92	.27
3. ผู้นำมีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในเรื่องกฎระเบียบที่ชัดเจน	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
4. ผู้นำมีความรับผิดชอบหน้าที่	48 (90.6)	5 (9.4)	-	2.91	.30
5. ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
6. ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
เฉลี่ยรวม				2.90	.20

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวมด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน รองลงมาคือ ผู้นำมีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในเรื่องกฎระเบียบที่ชัดเจนและผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น

ตาราง 2 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสมาชิก

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			$\bar{X}$	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. สมาชิกได้รับการพัฒนาศักยภาพ (ศึกษาดูงาน,อบรม)	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	23
2. สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
4. สมาชิกได้รับการจัดสรรผลประโยชน์และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม	51 (96.2)	2 (3.8)	-	2.96	19
5. สมาชิกทุกคนรับบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในศูนย์	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	23
6. สมาชิกสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์ได้	45 (84.9)	8 (15.1)	-	2.85	36
7. สมาชิกมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น	49 (92.5)	4 (7.5)	-	2.92	27
เฉลี่ยรวม				2.90	20

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมด้านสมาชิกมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านสมาชิก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน รองลงมาคือ สมาชิกได้รับการจัดสรรผลประโยชน์และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม

ตาราง 3 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			$\bar{X}$	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
4. ท่านได้เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	23
5. ท่านได้ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	14
เฉลี่ยรวม				2.90	10

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและท่านได้ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพผราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

1. สภาพทั่วไปความเป็นมาและการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน จัดตั้งขึ้นโดยการตระหนักถึงภาวะการณ์ว่างงานและราคาผลผลิตตกต่ำ ให้นำข้าวชุมชนและคนในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนและเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2545) กล่าวว่า แนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือการสร้างผลิตภัณฑ์โดยคนในชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักคิดที่สำคัญ คือ การสร้างความหลากหลายของผลผลิตในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวและความสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ เทียนนิหาร, นิธิ เอียวศรีวงศ์, ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริ (2547) กล่าวว่าชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้จากประวัติศาสตร์เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติของชุมชนนั้น นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

2. ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทัศนะของบาส และ อวอลิโอ (Bass & Avoli. 1994) ที่กล่าวถึงการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation-Is) เป็นกระบวนการที่ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้เห็นวิธีการ หรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาโดยการกระทำให้ผู้ตามมีความพอใจและมีความตั้งใจด้วยการใช้สัญลักษณ์จินตนาการและภาษาที่เข้าใจง่ายส่งเสริมให้ผู้ตามเข้าใจในบทบาทและยอมรับในบทบาทการกระตุ้นชาวปัญญาเป็นการใช้การจูงใจโดยให้ข้อเท็จจริง ความรู้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรม กลวิธี โครงการข้อเสนอแนะโดยเสนอความคิดอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา มีการสนับสนุน

และคัดค้านได้แย่งพยายามเน้นจุดอ่อนของวัฒนธรรมดั้งเดิม และเน้นจุดแข็งของวัฒนธรรมในองค์การ

ด้านสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านสมาชิก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิก ได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้และสมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้อง กับธงชัย สันติวงษ์ (2537; อ้างถึงใน วรณารถ แสงมณี. 2544) องค์การ หมายถึง กลุ่ม บุคคลที่ได้มีการรวมกันเข้า และร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน โดยกิจกรรมเหล่านั้น ได้มีการ จัดประสาน ให้เข้ากันอย่างดี เพื่อที่จะสามารถทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือหลาย ๆ วัตถุประสงค์ พร้อมกันได้ และสอดคล้องกับลูธานส์ (Luthans. 1992 : 124) ได้ให้ความหมายของความผูกพันขององค์การว่า เป็นเรื่องของทัศนคติที่พนักงานรู้สึกถึงภารกิจที่ต้องดำเนินการ และมี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้องค์การบรรลุ ผลสำเร็จและมีความเจริญรุ่งเรือง

ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณา รายประเด็น พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการ บริหารกลุ่ม ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ท่านมีส่วนร่วม ในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและท่านได้ร่วมตรวจสอบ การทำงานของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา เวสารัชช์ (2538) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการ ซึ่งประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของ กิจกรรมของส่วนรวมซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ พัฒนาชนบท โดยการเข้ามาเกี่ยวข้องนี้ ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายาม และเสียสละทรัพยากร อย่าง เช่น ความคิดเห็น วัตถุ แรงกายและเวลา และสอดคล้องกับสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542) ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วม ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจ ทำงานได้ตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจ และความต้องการของเขา ซึ่งจะทำให้เขาได้มีโอกาสใน การพัฒนาตนเอง

รายการอ้างอิง

กรมการข้าว. (2556). การลดต้นทุนการผลิตข้าว. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว.

กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). การเพาะปลูกข้าว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK3/chapter1/3t-1-l2>.

กรมการค้าภายใน. (2555). หลักเกณฑ์การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2555. กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์.

ธงชัย สันติวงษ์. (2537). ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบึงพลาญชัย จังหวัดอำนาจเจริญ จึงได้ จำแนกข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยนี้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านงบประมาณที่สนับสนุนของภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าว ชุมชน บ้านหนองลุมพุกนั้น ไม่เพียงพอและหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นในแง่ ของการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม

1.2 ควรมีประชาสัมพันธ์สินค้าผลิตภัณฑ์ให้เป็น ที่รู้จักอย่างแพร่หลายและจัดหาตลาดในการกระจายสินค้า เพิ่มเดิมให้กับกลุ่ม

1.3 ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณศูนย์ข้าว ชุมชน บ้านหนองลุมพุกให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม

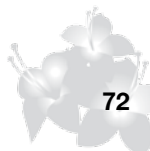
1.4 ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกของศูนย์ ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่อง ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และในเรื่อง ของบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามและทันสมัย

1.5 ควรมีการจัดการระบบของการขนส่งสินค้า ของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ให้มีช่องทางใน การขนส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคหลายหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ โดยการเจาะลึกภายในกลุ่ม

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการต้องการพัฒนาศักยภาพ ของสมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อหาแนวทางในการเพิ่ม ศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม

- นิพนธ์ เทียนนิหาร, นิธิ เอียวศรีวงศ์, ไพฑูรย์ วัฒนธรรมศิริ. (2547). **ความรู้ ท้องถิ่น : การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2538). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรนาถ แสงมณี. (2544). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ระเบียบของการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). **ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้างการประเมินค่าและการใช้ประโยชน์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำเริง จันทรสวรรณ. (2542). **คู่มือการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคม**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบทในภูมิปัญญากับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญาและมูลนิธิหมู่บ้าน.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). **วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจชุมชน**. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : เอ็ดมันเพรสโปรดักส์.
- อานันท์ ตะนัยศรี. (2555). **วิสาหกิจชุมชน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://ophbgo.blogspot.com>.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). **Transformational Leadership Development**. PllaAllto, CA : Consulting Psychologists Press.
- Khamanarong, S. (2000). **The Role of SMEs and Development Administration in Thailand**. Paper presented at the International Conference on The Role of SMEs and Development in Asia, Nagoya, Japan.
- Luthans, F. (1992). **Organizational Behavior**. 6th ed. New York : McGraw-Hill.

